

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník pěch. Adolf Hálka.

CERVEN 1938.

Plukovník pěch. A. Hálka:

Josef Pilsudski, tvůrce polského vojska.

Velikým pěšákem nazval maršálka Pilsudského polský vojenský rapsod k prvnímu výročí jeho smrti v květnovém čísle Przeglądu piechoty 1936.

Na památku Pilsudského vychází tento polský měsíčník pěchoty každoročně v květnu s černým smutečním rámem a staří příslušníci polských legionů i mladí nositelé nové vojenské tradice si zde ožívují přítomnost prvního velitele.

V letošním květnovém čísle vzpomíná pplk. dypl. Roman Umiastowski na třetí výročí maršákovy smrti, aby mu vydal neodvolatelné svědectví a vyjádřil za všechny Poláky vděk za jeho historické a státo-tvorné úsilí na branném poli.

Československé víře ve Štefánikův zákon, že se národy vzhopují a udržují svou brannou silou, přibývá uvědomělé svědectví Polska. O takovém zákoně ostatně nemohlo být pochybováno nikdy. Ale zajímavé je srovnat ideové cesty polského a československého úsilí o vzkříšení států na počátku, v průběhu i na konci našeho posledního čtvrtstoletí. Obě tyto cesty se vnějšně úplně podobají. Liší se vnitřně. Tam, kde polskému bojovníku za vlast přispívala romantičnost národní povahy a touha po velikosti i slávě, aby se zahlušily oběti života i smrti, československému vojákovi západně reálnější povaha bez rozeznávání a vyhledávání romantické slávy činila přípravu a pohotovost k smrti těžší. Nikoli rozpačitější.

Ve vnější podobnosti polského a československého úsilí o stát je rozdíl toliko v míře. Jestliže nikde jinde, na této míře má se myšlení dvou slovanských národů a států osudově závazně sejít. Československo sčítává dnes všechny své síly k uhájení existence, Polsko myslí na rozšíření své velikosti.

★

Motto této stati pplk. dypl. Umiastowského o Josefu Pilsudském, tvůrci polského vojska jsou slova: „Když se Pilsudski rozhodl překročit hranice se svými legiony, byl tázán, co z toho vzejde. Odpověděl: Buď smrt anebo veliká sláva.“

Dnes ještě nedovede historie vyložit, jak byl z polské masy a hmoty bez krystalického jádra — z doby před světovou válkou — vytvořen národ, který stát nejen zřídil, ale i udržel ve válečných bouřích, které se okamžitě snesly na nové Polsko.

Byly příčinou toho osobnost a práce Josefa Pilsudského, či by polský stát vznikl a rozkvetl i bez něho?

Pohodlný extrém soudí, že Polsko získalo samostatnost prostě vítězstvím dohody a že by se také bez Pilsudského udrželo. Jiní naproti tomu věří bezvýhradně slovům maršálka Šmiglého-Rydzce: „Viděl jsem zblízka rození Polska a byl jsem mezi těmi, kdo za ně

bojovali od počátku. Často jsem si dával otázku, zda by bylo Polsko vyšlo bez Pilsudského ze všech svých strašných nesnází. Jsem přesvědčen, že nikdy!"

Z minulosti a přítomnosti se učíme, čím máme v budoucnosti podporovat a zesilovat státní moc. Možná, že úsudek vojáka, který smýšlí o státní moci s hlediska svého úkolu a povolání, je jiný než názor lidí jiného povolání.

Pravda je, že teprve v posledních letech, když minula únava z polských válek, chápe veřejnost najednou shodně význam branné moci. Odtud je již jen krok k uznání, že právě vojsko — Polák se zbraní v ruce a nikdo jiný — dobylo státní samostatnosti. Toto uznání je současně souhlasem, že nejvýznamnější skutečností v budování republiky byl vznik národní branné síly v pravý čas.

Jsou ještě lidé, kteří se pokoušejí učít, že Polsko nebylo vytvořeno brannou silou. Jaký klam! Ve třech svazcích polských dějin od Václava Sobieského je Vzkříšení Polska na 115 stranách a v nich je jméno tvůrce polského vojska Josefa Pilsudského jen na třech místech v různých kapitolách, z nichž žádná není mu věnována cele a žádná nemá jeho jméno v titulu.

Václav Sobieski je zaujat a možná, že soudí dnes jinak. Dnes vůbec není ve státě strany, směrů a tendencí, které by neuznávaly rozhodující vliv armády. Ale to všechno je účinek posledních let. Připomeňme, že se ještě v posledních letech světové války 1917—1918 některé vrstvy a skupiny polské přímo stavěly proti formování polského vojska v Rusku.

Pilsudski — konspirátor před světovou válkou — byl znám jen nepatrnému počtu lidí. Široká veřejnost o něm nevěděla. Ale i kdyby byl populární, mohla mít tehdy jeho myšlenka o vybudování polského vojska úspěch, o jakém snil, že se mu shromáždí do střeleckých pluků pod národní prapor tisíce Poláků, jakmile překročí hranice království?

Ve skutečnosti polávali krev jen jednotlivci.

Polsko a ohromná většina Poláků — píše Pilsudski ještě 10 let po založení legionů — nechtěli války. Věděli, že ve světové válce nejde o Polsko. Bez přípravy pro vlastní národní boj se podrobovali všichni poslušně uchvatitelským velmocem a konali vojenskou službu pro ně. Jen nepatrná část legionářů se rozhodla zcela jinak. Ale ani později, když se jméno velitele Pilsudského již stalo symbolem vojáků, nestrhl Pilsudski masy. Polský národ prostě neměl rozhodnou vůli k vytvoření branných sil. Na to si Pilsudski trpce stěžoval.

Mickiewicz se svými modlitbami za národní orly a národní zbraň, za polskou armádu a za národní válku byl Polákům do roku 1914 romantikem. Slovo romantik znamenalo nejméně člověka zcela nereálného, fantastu. V tom se setkali Mickiewicz i Pilsudski se stejnou nepřízní krajanů.

Dnes je i polské mládeži nepochopitelné, že před necelým čtvrtstoletím žil národ v takových poměrech, že bojoval a umíral na rozkazy cizích kaprálů a hejtmanů pro zájmy lhostejné i nepřátelské a naopak neslyšel volání otčiny a vlastenců.

Příčiny toho lze hledat v historickém rozvrstvení polského národa. Po staletí zastupovala Polsko šlechtická vrstva, jediné odpovědná za stát. To ovšem vystačovalo, dokud nepřišla doba stálých vojsk. Polsko upadlo, protože se opozdilo s utvořením stálého vojska s účastí širokých lidových vrstev. Tak vznikla v branném smyslu v Polsku prázdnota,

kterou vyplnili cizí uchvatitelé. Pro polské války do roku 1863 nestačily vrstvy vyšší — šlechta a uvědomělé občanstvo — vinou starých tradic o neúčasti lidu vydupat potřebnou brannou moc v širokém měřítku.

Myšlenka Kościuszkova na 100.000 mužů nebyla úměrná velikému záměru vzkříšení státu za takového stavu, kdy jedenáctimilionovému polskému národu bylo 100.000 vojáků mnoho, zatím co 3½milionoví Prusáci stavěli čtvrt milionu vojáků.

Když proslulý vlastenec Henryk Dąbrowski shromáždil ze zajatců v svých legiích na 20.000 mužů,¹⁾ bojovalo pro nic a za nic v cizích službách uchvatitelských států několik set tisíc Poláků a polští legendární hrdinové ve službách uchvatitelů, jako Sowiński, zdobili se za svoje zásluhy pruskými řády.

Tvůrce nových polských legionů Pilsudski shromáždil napoprvé sotva 10.000. Legiony dosáhly na konci nějakých 30.000, ale bylo toto číslo úměrné Polsku? Legionáři podle vlastních slov Pilsudského se stali jakýmsi privilegiem Haliče. Rakousko však brzo zamezilo další náboru a ruské Polsko dobrovolníků nedalo. Poměrně byl početní stav legií Pilsudského horší než u Dąbrowského, protože za světové války měli Poláci v cizích službách na 2.000.000 mužů.

Tak nastal roku 1917 čas, předvídaný Pilsudským, že se silný stal slabým. Rusko se zhroutilo. Právě pro tento okamžik chtěl mít Pilsudski polské vojsko. Ale této příležitosti se vlastně legiony Pilsudského již nedočkaly. Jiné dobrovolnické sbory, divise a pluky, sehnané na půdě zhrouceného Ruska, měly efemerní život. Nezdar byl zaviněn nedostatkem státotvorného smyslu ruských Poláků.

Na konci roku 1918 padlo Rakousko a Německo. Jaké štěstí šlo Polsku samo vstříc! Druhá i třetí uchvatitelská velmoc pozbyly sil — a Poláci ještě neměli národního vojska. Historie se opakovala. Polská vojenská národní organizace mobilisovala 50.000 mužů. Se zbytky polských dobrovolnických sborů v Rusku bylo dosaženo na konci světové války všeho všudy 100.000 mužů.

Jaký je to výsledek, 20milionový národ s armádou 100.000 mužů!

Podle vlastních slov Pilsudského bil se v letech 1918—20 za nové Polsko jen ten, kdo chtěl a neměl rozumu. Vzdalování se vojenské službě bylo obecným zjevem. Situace stejná jako před nějakými sto lety.

Mýlil se tedy nějak Pilsudski v svých myšlenkách a podnicích?

Hleďme! Mickiewicz řekl: „V odvážných záměrech proti nepříteli lze ztroskotat i zahynout, ale člověk zasvěcený své myšlence může se mýlit jen v sobě a zahubit může jen sebe. Vůči vlasti je v svém obětování neomylný. Dolévá na vážky osudu krve, které je potřebí, aby se vyvážilo.“²⁾

Této krve Pilsudski dolil. Síla jím vytvořená, třebaš početně malá, stala se heslem a jádrem seskupování atomů síly. Nerozhodovala tolik hodnota početní jako hodnota mravní.

Sláva příkladů a činů je často hodnotou reální a hmotným zdrojem potřebné moci a síly.

Je nesporné, že z národní masy bez obětovnosti a cílů vytvořil vojsko bojující ve jménu Polska jediný Pilsudski.

¹⁾ V Itálii. Viz nedokončený román Sienkiewiczův „Legiony“.

²⁾ Otakar Březina: Nejsme jen tím, co jsme učinili a mohli, ale i tím, co jsme zamýšleli a chtěli.

V Evropě a kdekoli jinde na světě neexistuje dnes vojsko, které vzniklo stejným způsobem jako vojsko Pilsudského — z mravního úsilí. Bez výbavy hmotné. Z úsilí jediného člověka.³⁾

Podmaňující vliv romantismu působí mocně z Pilsudského, který v sobě zosobnil celou polskou touhu po velikosti.

Na počátku byl sám jediným polským vojákem. Stvořil polského vojáka duševně, duchovně i hmotně, vždy ve skutečnosti byl u něho a s ním, všude ho vedl a všude mu sám velel.

Odčinil hřích polských pokolení skoupých pro Polsko na krev.

Major pěch. František Nevěřil:

Dým v boji pěchoty.

Všeobecně.

Dýmem chceme vytvořit u nepřítele podmínky noci, abychom si současně zachovali výhody dne. Nemůžeme však jen libovolně postavit noc na roveň dýmu, protože

v noci můžeme pozorovat světelná znamení, kdežto v dýmu nikoliv; v noci můžeme pozorovat větší předměty na dosti značnou dálku a malé předměty i na dálku 20—30 m, v dýmu však neuvidíme nic, dokud se předmět neobjeví na blízkou vzdálenost;

temnotu noci můžeme snížit užitím osvětlovacích raket a světlometů, ale v dýmu nejsou nám tyto prostředky nic platné;

noc má předem známou dobu trvání a pro určitou noc můžeme předem stanovit její pravděpodobnou temnotu, ale u dýmu nemůžeme vždy s naprostou určitostí tvrdit, že se jeho hodnota po celou potřebnou dobu nezmění;

pohyb v noci vzhledem k viditelnosti je snadnější než v dýmu;

dýmovou clonu můžeme však naproti tomu vytvořit za určitých okolností v kterémkoli čase, téměř v každém terénu a současně můžeme řídit její trvání a hustotu, kdežto na noční temnotu vhodnou pro určitou akci musíme často čekat i několik dní.

Účel užití dýmu.

Dým není sice bojový prostředek, ale usnadňuje provádění úkolů. U pěchoty dá se ho užít:

1. k oslepení nepřátelských pozorovatelů a palebných zdrojů;
2. k zastření vlastních přesunů, příprav a vyražení z východiště útoku a provedení útoku, k ochraně boku a přechodu přes vodní toky;
3. k klamání nepřítele o provádění akce, nebo abychom uvedli nepřítele v omyl o místě a druhu vlastní činnosti;
4. k vyprovokování nepřátelské palby, abychom tím dosáhli prozrazení dosud neznámých palebných zdrojů;
5. k případnému rozložení nepřátelské útočné sestavy.

Stanoveného účelu můžeme dosáhnout zadýmováním vlastního postavení, nepřátelského postavení nebo konečně zadýmováním prostoru mezi oběma postaveními.

³⁾ Srovnej Československo.